

PRZEDSTAWICIELSTWO — oprac. Tomasz A. Winiarczyk

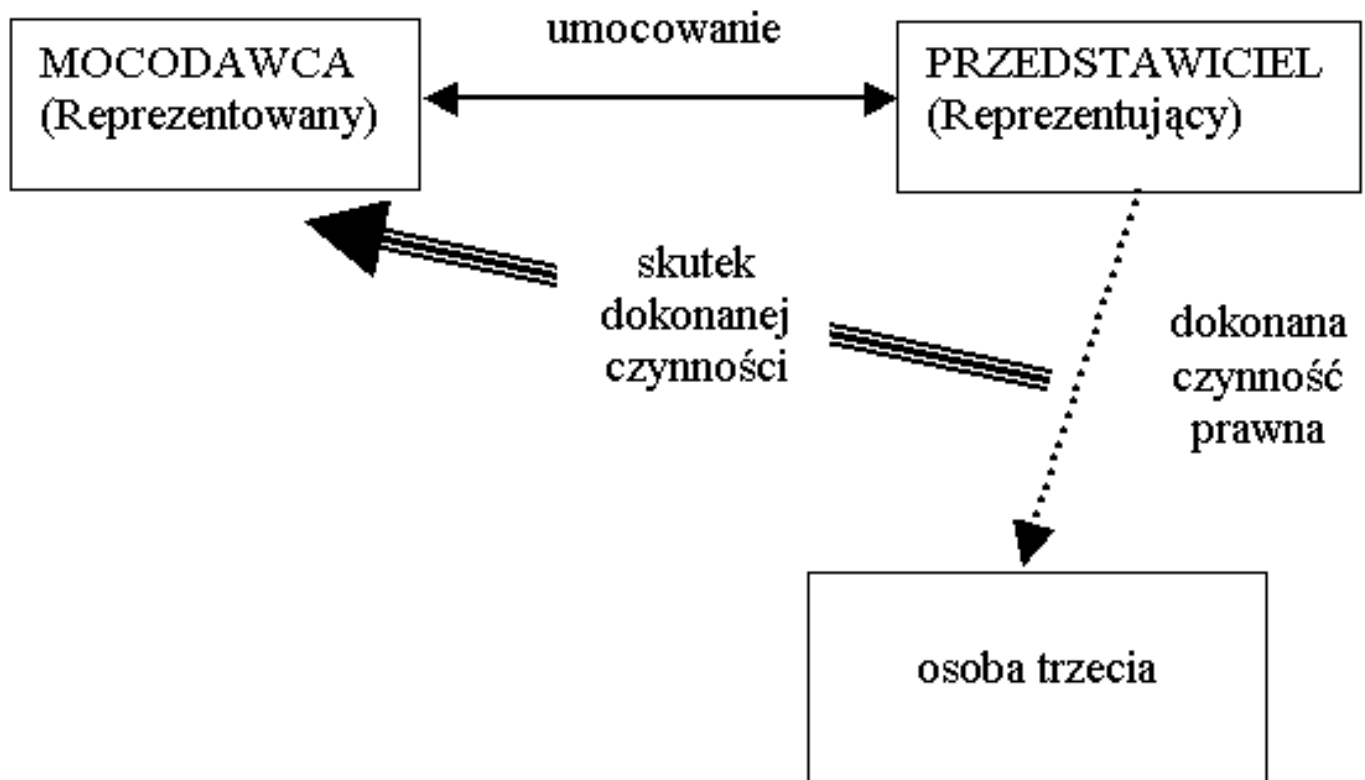
Nie zawsze osoba zainteresowana może sama w swoim imieniu dokonać czynności prawnej. Nie zawsze może sama złożyć oświadczenie woli (np. nie ma jej w danym miejscu, nie ma wymaganej zdolności do czynności prawnej).

W takich sytuacjach osoba taka potrzebuje **zastępcy**.

Przedstawicielstwo to tzw. zastępstwo bezpośrednie.

Przedstawicielstwo polega — wg konstrukcji przyjętej w prawie polskim — na tym, że przedstawiciel dokonuje w imieniu reprezentowanego czynności prawnej, a czynność ta, o ile mieści się w granicach upoważnienia przedstawiciela do działania w cudzym imieniu (tzw. **umocowania**), pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego.

Co prawda regułą jest, że czynność prawna może być dokonana przez przedstawiciela, ale art. 95 kc podkreśla, że przedstawicielstwo musi być przewidziane i dopuszczone przez przepisy — niekiedy bowiem złożyć oświadczenie woli **musimy we własnej osobie**.

Wyróżnia się:

I. ze względu na zachowanie się przedstawiciela:

- 1) przedstawicielstwo czynne — przedstawiciel w imieniu zastąpionego składa oświadczenie woli,
- 2) przedstawicielstwo bierne — przedstawiciel w imieniu zastąpionego przyjmuje oświadczenie woli złożone przez osobę trzecią;

II. ze względu na źródło umocowania:

- 1) przedstawicielstwo ustawowe — występuje z mocy prawa lub orzeczenia sądowego (rodzice dla dzieci podlegających ich władzy; kurator, opiekun),
- 2) przedstawicielstwo umowne (tzw. **pełnomocnictwo**) — opiera się na woli reprezentowanego, jest umocowane jego zgodą.

PEŁNOMOCNICTWO

podmioty:

— pełnomocnik

— mocodawca (mający być zastąpiony)

przedmiot: pełnomocnictwo (jednostronne oświadczenie woli, w którym mocodawca udzielił umocowania pełnomocnikowi)

Przesłanki skuteczności przedstawicielstwa:

1. przedstawiciel musi mieć umocowanie i działać w jego granicach:
 - czynność dokonana przez działającego poza granicami umocowania lub przy jego braku tzw. **rzekomego pełnomocnika** (*falsus procurator*) wymaga potwierdzenia przez osobę reprezentowaną [art. 103 kc]; gdy jest to czynność jednostronna, pozbawiona jest ona przymiotu ważności [art. 104 kc];
2. przedstawiciel musi mieć zdolność do czynności reprezentowania:
 - a) przedstawiciel ustawowy — pełna zdolność do czynności prawnych,
 - b) pełnomocnik — może być też ograniczony w zdolności do czynności prawnych [art. 100 kc];
3. przedstawiciel musi działać w imieniu reprezentowanego (choćby działanie takie było tylko dorozumiane — art. 60 kc);
4. czynność prawna musi być tego rodzaju, by mogła być dokonana przez przedstawiciela
 - nie można np. umocować kogoś do sporządzenia testamentu w naszym imieniu, do uznania dziecka; wyjątkowo tylko pełnomocnik (przy czym nie może nim być przedstawiciel ustawowy) może zawrzeć w czyimś imieniu małżeństwo.

z kodeksu rodzinnego i opiekuńczego:

Art. 6. § 1. Z ważnych powodów sąd może zezwolić, żeby oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński lub oświadczenie przewidziane w art. 1 § 2 zostało złożone przez pełnomocnika.

§ 2. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym i wymieniać osobę, z którą małżeństwo ma być zawarte.

Rodzaje pełnomocnictwa:

- 1) **ogólne** — upoważnia do dokonania czynności zwykłego zarządu [art. 98, 99 kc],
- 2) **rodzajowe** (do pewnego rodzaju czynności) — upoważnia do dokonania czynności także poza zwykłym zarządem, ale tylko danego rodzaju czynności,
- 3) **szczególne** (do poszczególnej czynności) [art. 98 kc *in fine*].

Przez **czynności zwykłego zarządu** należy rozumieć załatwianie bieżących spraw związanych ze zwykłą eksploatacją rzeczy i utrzymaniem jej w stanie nie pogorszonym w ramach aktualnego jej przeznaczenia. Dotyczy to też załatwiania bieżących spraw związanych ze sprawowaniem pieczy (zarządu) nad majątkiem. Wszystko zależy od wartości rzeczy (majątku) — w rodzinie biednej kupno barwnego albumu może już przekraczać czynności zwykłego zarządu, w rodzinie bogatej może się do niej zaliczać nawet zakup multimedialnego komputera.

Art. 98. Pełnomocnictwo ogólne obejmuje umocowanie do czynności zwykłego

zarządu. Do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu potrzebne jest pełnomocnictwo określające ich rodzaj, chyba że ustawa wymaga pełnomocnictwa do poszczególnej czynności.

Art. 99. § 1. Jeżeli do ważności czynności prawnej potrzebna jest szczególna forma, pełnomocnictwo do dokonania tej czynności powinno być udzielone w tej samej formie.

§ 2. Pełnomocnictwo ogólne powinno być pod rygorem nieważności udzielone na piśmie.

Specjalnym typem pełnomocnictwa jest **prokura** — pełnomocnictwo handlowe udzielane przez przedsiębiorcę.

Kwestia uregulowana jest w kodeksie cywilnym. Pełnomocnika nazywamy tu **prokurentem**.

Art. 109¹ Kodeksu cywilnego. § 1. Prokura jest pełnomocnictwem udzielonym przez przedsiębiorcę podlegającego obowiązkowi wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, które obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

§ 2. Nie można ograniczyć prokury ze skutkiem wobec osób trzecich, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Jest to nieograniczone formalne pełnomocnictwo handlowe do działania na rzecz i w imieniu mocodawcy. Istnieje od momentu ustanowienia, musi zostać wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego (łączy się z tym domniemanie prawidłowości ustanowienia prokury, przy czym wpis ma charakter deklaratoryjny – czyli tylko potwierdza istnienie prokury).

Art. 97 kc (**domniemanie pełnomocnictwa**) — osoba czynna w lokalu przedsiębiorstwa jest poczytywana w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania czynności prawnych w ramach usług tego przedsiębiorstwa.

W razie istnienia wielości pełnomocników każdy z nich może działać samodzielnie, chyba że co innego wynika z treści udzielonych pełnomocnictw. [art. 107 kc]

Pełnomocnictwo wygasa:

1. z chwilą odwołania przez mocodawcę [art. 101 §1 kc],
2. z chwilą śmierci pełnomocnika lub mocodawcy [art. 101 §2 kc],
3. z wypełnieniem czynności, dla której udzielono pełnomocnictwa,
4. w razie zrzeczenia się go przez pełnomocnika.